

REFSHALEØEN

- KULTUREL OG KREATIV BYZONE

KOLOFON

Dette oplæg om kulturel og kreativ udvikling på Refshaleøen er udført af RF Experience for Kultur- og Fritidsforvaltningen, Kreativ Vækst i forår/sommer 2018. Oplæggets anbefalinger er baseret på lokale og internationale erfaringer og interviews.

Tekst Karin Gottlieb
Grafik Mai Staunsager

AUGUST 2018

INDHOLD

INDLEDNING:

REFSHALEØEN SOM KULTUREL OG KREATIV BYZONE 8

+ KORT OVER REFSHALEØEN

BAGGRUND:

**MIDLERTIDIGHED SOM STRATEGISK
UDVIKLINGSVÆRKTØJ 11**

ANBEFALINGER:

1. EN BÆREDYGTIG VISION FOR OMRÅDET 18

2. FÆLLESSKAB OG DRIFT I OMRÅDET 22

3. MIDLERTIDIGE MOBILE LØSNINGER 29

OPSAMLING:

REFSHALEØEN 32

+ FOTOCREDITS

INDLEDNING /

REFSHALEØEN SOM KULTUREL OG KREATIV BYZONE

Refshaleøen åbner sig i øjeblikket mod borgere og besøgende i København med et bugnende tilbud om oplevelser, kultur og arrangementer og samler kulturelle og kreative aktører, der er med til at definere områdets identitet som ny attraktiv bydel.

Festivaler som Copenhell, Distortion og Metropolis har trukket store grupper af publikummer til øen. Teaterøen og Copenhagen Contemporary giver kulturel identitet, og det nyåbnede streetfoodkoncept Reffen, verdenskendte Noma og flere andre restauranter bidrager til områdets profil som gastro-destination. Området er lige nu det bedste eksempel, København har på en vigtig byzone, der bidrager til kreativ vækst og byudvikling med kunst, kultur og iværksætteri som drivkraft.

Den øgede brug af området kræver fortsat udvikling og investeringer, så kapaciteten for kulturelle arrangementer og områdets attraktionsværdi blandt kulturelle og kreative aktører styrkes. Københavns Kommune yder allerede støtte til mange af de aktiviteter, der foregår i området, og vil gerne arbejde sammen med Refshaleøens Ejendomsselskab om initiativer, der kan styrke udviklingen i området.

I oplægget her fremlægges en række anbefalinger til, hvor der yderligere kan sættes ind for at bidrage til områdets fortsatte udvikling som kulturel og kreativ byzone.

REFSHALEØEN

BAGGRUND /

MIDLERTIDIGHED SOM STRATEGISK UDVIKLINGSVÆRKTØJ

Refshaleøen ejes af Refshaleøens Holding og er organiseret i Refshaleøens Ejendomsselskab. Planen er, at området skal udvikles yderligere, og der skal bygges boliger indenfor en 10-års periode. Ejendomsselskabet står bag udviklingen af området, og visionen er at skabe en bæredygtig byudvikling, der kan inspirere morgendagens urbane løsninger og blive et foregangseksempel med internationalt perspektiv.

Den midlertidige brug af området er en præmis for alle aktører i området. De midlertidige aktiviteter og alle aktørerne bag er med til at skabe opmærksomhed og værdi til området og kan ses som vigtige forandringsagenter for området.

Siden 1990'erne i København har kulturelle og kreative iværksættere skabt nyt liv i mange af byens restområder, og de midlertidige aktiviteter som strategisk byudviklingsværktøj er ikke ny. Med midlertidigheden har man et strategisk byudviklingsværktøj, der tiltrækker ildsjæle med kræfter og energi til at skabe nyt liv i et gammelt industriområde og iværksættere med ideer, der kan skabe netop de innovative

urbane løsninger, som giver området international gennemslagskraft.

Henimod slutningen af områdets midlertidige status vil de midlertidige aktiviteter skulle smelte sammen med de boliger og beboere, der også skal have plads i området. Nogle af de kulturelle og kreative aktører i området vil naturligt finde nye steder hen, og andre vil - måske - have vist sig så identitetsskabende og integrerede i den nye bydel, at de består.

En fremadrettet proces, der kan styrke områdets udvikling som kulturel og kreativ byzone i de kommende år, kan beskrives inden for tre kategorier:

- 1. EN BÆREDYGTIG VISION FOR OMRÅDET**
- 2. FÆLLESSKAB OG DRIFT I OMRÅDET**
- 3. MIDLERTIDIGE MOBILE LØSNINGER.**

ANBEFALING 1 / EN BÆREDYGTIG VISION FOR OMRÅDET

Der kan tilrettelægges en videre proces i samarbejde med Refshaleøens Ejendomsselskab og de kreative og kulturelle aktører derude, så de engageres i udviklingen af området, og der sikres et bredt forankret ejerskab. Der skal tages et ansvar for, at de kreative aktører, der lige nu er med til at bære den midlertidige udvikling af området frem, også kan virke og har et sted at tage hen, efter at området er modnet til boligbyggeri. En bæredygtig vision for området starter med en samlet og klar vision, der tager et ansvar for aktørernes fremtid og muligheder

for at udfolde sig. Det kræver, at Københavns Kommune og Refshaleøens Ejendomsselskab forpligter sig til den udvikling og er med til at finde byens næste midlertidige udviklingszoner og også, hvad der på Refshaleøen skal bevares udover den midlertidige periode. Det handler om at opbygge et tillidsfuldt og innovativt miljø, der kan præge området langt udover den tidsbegrænsede periode, og være med til at sikre bydelens overgang fra midlertidigt byområde til permanent og markant bydel.

ANBEFALING 2 / FÆLLESSKAB OG DRIFT I OMRÅDET

Områdets identitet er allerede til dels skabt af begivenheder og aktører som Reffen, Teaterøen, Copenhell og Haven, og der afholdes flere og flere events på øen. Det giver et pres i sagsbehandling og servicering af aktørerne, som afholdes af Refshaleøens Ejendomsselskab. Der kan indtænkes en rådgivende funktion med en specialiseret viden om kulturelle begivenheder og aktører, som kan aflaste ejendomsselskabet og samtidig medvirke til kvalificering af arrangementer og events. En rådgivende funktion kan facilitere og sikre samdrift og samarbejde på tværs af aktører i området. Det er centralt at sikre basisfunktioner og driftsmæssige fordele i området, hvis udviklingen skal understøttes. Sammen med en fortsat stram kuratering af begivenheder vil det sikre områdets anvendelighed på tværs af aktører og typer af begivenheder. Potentielt vil rådgiveren også kunne bidrage til servicering af festivaler og events andre steder i byen.

Der kan skabes et foreningsdrevet netværk mellem øens aktører, som styrker fællesskabet og danner ramme om udvikling af innovative urbane løsninger i området. Med inspiration fra Kødbyens lejerforeninger og netværket mellem aktører i Musicon-området i Roskilde kan aktører og arrangører samles i et stærkt fællesskab, der både kan bidrage til hinandens aktiviteter og skabe nye løsninger sammen. Aktører og naboer på øen får på den måde andel i og ejerskab til byudviklingen. En forening af aktørerne øger potentialet for at udvikle bæredygtige aktiviteter og løsninger i et unikt fællesskab, der kan være til inspiration for andre - også internationalt.

ANBEFALING 3 /

MIDLERTIDIGE MOBILE LØSNINGER

En tendens er, at events ikke alene går mod større og større tal i antal, men måske snarere modsat mod de eksklusive, der samler mindre grupper med interessefællesskaber. Der kan sikres plads til de små og mindre events ved inddragelse af de mindre pladser og rum i området, så området får større tiltrækningskraft og mere fleksible muligheder.

Indenfor en periode på 10 år vil der skulle bygges boliger på Refshaleøen, og for ikke at investere forkert i dyre faste installationer til events kan området geares til flytbare og skalerbare installationer, der kan bruges i hele området. Det gælder mobile løsninger for blandt andet el, vvs, hegn og lignende. De mobile løsninger skal især fungere, der hvor der afholdes arrangementer - Sønder Hoved, Minefeltet, Beddingen, Koncertpladsen og Skoven (se kort over Refshaleøen), men de skal have en fleksibilitet, så løsningerne kan anvendes imellem de allerede anvendte pladser. Anbefalingen er, at der laves aftaler med faste leverandører, da det vil lette både de kulturelle aktører og kommunen i form af mindre sagsbehandling - og det skal kunne betale sig økonomisk for arrangørerne at anvende de mobile løsninger. De præcise løsninger, der investeres i, skal fastlægges i en videre proces i samarbejde med Refshaleøens Ejendomsselskab.

Området, hvor Koncertplads og Skoven ligger, kan gøres mere fleksibelt ved for eksempel at anvende mobile grønne hegn, så området kan skaleres til forskellige størrelser af arrangementer og ikke kun de helt store events.

Herudover vil investeringer i at forbedre logistiske forhold - også i mere permanente løsninger - for parkering (både for biler og cykler), skiltning og belysning øge sikkerheden og gøre det nemmere at færdes i området generelt. Det anbefales overordnet set, at der udarbejdes en egentlig projektering af områdets udvikling og facilitering, og at der her sikres en god balance og sammenhæng mellem midlertidige events og de faste aktører i området.

OPSAMLING / REFSHALEØEN

En bæredygtig udvikling af Refshaleøen sker gennem en organisering af aktørerne i området, så de engageres og får andel i at udfolde områdets potentiale.

Udviklingen kan ligeledes styrkes ved etablering af en rådgivende funktion med specialiseret viden om festivaler og events. Funktionen er en aflastning i driften af området og kan også have til opgave at rådgive festivaler og events i andre dele af byen. Der kan investeres konkret i mobile løsninger for logistiske forhold som for eksempel el - det skaber fleksibilitet og plads til de mindre og nicheorienterede events, der vinder frem.

Planlægning bør ske i et langsigtet perspektiv for at sikre de iværksættere og kulturelle aktører, der lige nu etablerer sig på øen og er med til at skabe den identitet og værdi, som områdets

senere udvikling vil stå på. En langsigtet planlægning nu vil også sikre, at investeringer i områdets fysiske forhold kan bruges, når der skal bygges i området, og ikke ender som spildte investeringer.

Refshaleøen er en kulturel og kreativ byzone, hvor der ikke kun er fokus på, hvad oplevelser kan bibringe byen og dens brugere her og nu, men også på, hvordan den rigtige sammensætning af aktører og arrangementer kan understøtte en udvikling af stedets unikke identitet på længere sigt. Den position skal fastholdes og styrkes i en videre proces, da det er her, områdets potentiale som international foregangseksempel kan udfoldes.

FOTOCREDITS

FOR-/BAGSIDE: Simon Lau

SIDE 6 (øverst): Maksim Kalanep

SIDE 6 (nederst): Morten Skovgaard

SIDE 8: Camilla Hylleberg

SIDE 11: Dennis Frandsen

